

LIBRARY

SEP 24 1985

STATE HISTORICAL SOCIETY

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXV Nr. 17

KETVIRTADIENIS, RUGSĖJO (SEPT.) 19, 1985

KAINA 25 c.

KASDIEN

SKURDŽIŲ ARMIA
RINKA GRŪDAMS
TARIASI DĖL AEROFLOTŲ
SAMANTHA SMITH

Lenz biuras praneša, kad praėjusiais metais skurdžių armija sumažėjo 1.8 milijono žmonių, bet 33.7 milijono dar vis tebegyvena žemiau skurdo ribos. Prezidento Reagano administracija tuoj sušuko, jog tai reaganomikos triumfas. Vadinasi, matote, kokia prezidento Reagano ekonomikos politika efektyvi!

Kritikai galvoja kitaip. Jų nuomone, šis skurdžių armijos sumažėjimas nėra reaganomikos laimėjimas. Prez. Reaganui atėjus prezidentauti, per pirmuosius trejus metus skurdžių armija padidėjo 3.5 milijono žmonių. Kokią jis skurdžių armiją rado atėjęs į Baltuosius Rūmus, dar toli iki tol sumažės.

Tarybų Sąjunga yra antra šalis po Japonijos, daugiausia grūdų perkanti Amerikoje. Pasak Agrikultūros sekretoriaus John Block, iš 50 milijonų importuojamų tonų TSRS perka 20 milijonų tonų Amerikoje.

Pasirašydamas naują sutartį su TSRS, sekretorius akcentavo, jog didelis dalykas yra ir susitarimas pasikeisti jaunų tarybinių ir amerikiečių žemdirbių delegacijomis. Tokie jaunų žemdirbių delegacijomis pasikeitimai daug padėtų tarp abiejų šalių įtampos mažinimui, padidėtų vienu antrą supratimas, pasitikėjimas vienas antais, pasitarnautų bendram taikos reikalui.

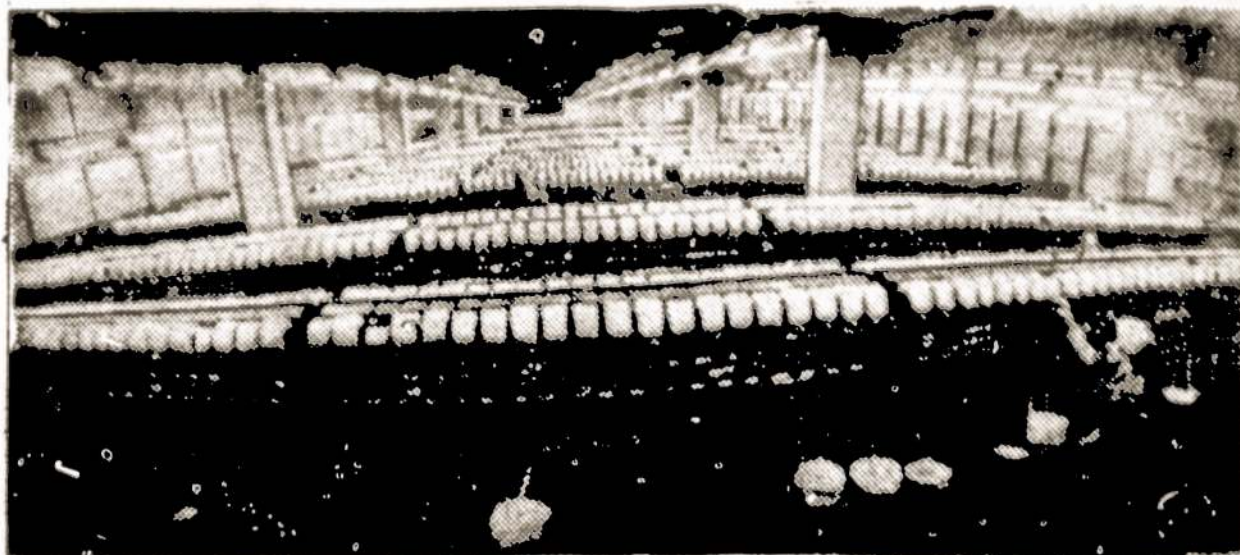
Patikimais šaltiniais, JAV pasiūlė Tarybų Sąjungai, kad būtų atstatyta sutartis dėl tarybinių Aeroflot lėktuvų skraidimo į JAV. Valstybės departamento pareigūnai sako, jog Reagano ir Gorbačiovo susitikime, tarp daugelio kitų klausimų, bus ir šis klausimas.

Pan American linija, kurios lėktuvai skraidytų į Maskvą, sako, jog ji suinteresuota, kad sutartis būtų atstatyta.

Susisiekimą tarybiniais ir Amerikos lėktuvais tarp Maskvos ir Niujorko nutraukė prez. Reaganas, purkštavęs dėl įvykių Lenkijoje 1981 metais.

Samantha Smith buvo nepaprasta mergaitė. Plačiai ji mums Amerikoje buvo žinoma, mažiau Tarybų Sąjungoje bei visame pasaulyje taikos šalininkams. Savo drąsiai taikos šaukiančiu laišku TSRS vadovui velioniu Yuri Andropovui iškilo taikos trokštančių žmonių akys kaip viena garsiausių mergaičių.

Andropovas į jos laišką atsiliepė, pakviesdamas į Tarybų Są-

Vilniaus "Audėjo" fabrike audžiami gobelenai, baldų apmušalai, mezgami vairošilti megztiniai.

Nutraukioje: "Audėjo" fabriko verpimo cecho vaizdas.

A. Sabaliausko nuotr.

Gydytojai – už branduolinio karo uždraudimą

Erdvioje Budapešto kongresų salėje susirinko gydytojai iš viso pasaulio. Jie atstovavo 140,000 šiame judėjime dalyvaujančių narių. Scenoje — kongreso emblema. Baltas didelis rutulys vaizduoja mūsų planetą. Jo kairioji pusė suskaldyta juodomis linijomis — tai

jungą susipažinti su tokio pat amžiaus tarybiniais vaikais, nemažiau trokštančiais gyventi, išlikti, nebūti sunaikintais branduolinio karo.

Ji žuvo tragiškai lėktuvo katastrofoje. Užgeso lyg žvaigždė, švietusi JAV ir TSRS geresniems santykiams ir taikai pasaulyje.

Per pajamų mokėjimo sistemos skylių praeitais metais pralindo 40 didžiųjų korporacijų, nemokėdamos nė cento mokesčių už pajamas. Sveikai galvojant, tos skylės turi būti labai didelės, kad galėjo nusinešti milijonus dolerių, kurie kaip taisyklė turėjo tekti valstybės išdui kaip ir visi mokesčiai.

Prašosi klausimas, kodėl paprasti žmonės, kuriems pajamų mokesčių našta vos bepakeliamą, negali pralįsti per tas mokesčių sistemoje skylės? Jie neturi galimybių, su mokesčių rinkimo tarnyba turi atsiskaityti iki cento.

Prez. Reaganas ketina tas skylės užlopyti, bet, pasak kai kurių ekspertų, iš to "lopymo" išeis taip, kaip šaukštu sėmimas vandens iš jūros.

"Vilnyje" lankėsi istorijos mokslų kandidatas Alfonsas Eidintas iš Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto. Jis čia, Madison, Wis., universitete beveik metus stažavosi. Jaunas mokslininkas ruošia daktaratui disertaciją apie Amerikos lietuvių emigraciją.

Buvo malonu šnektelti su jaunu mokslininku ir tuo pačiu metu pagalvoti, kokius aukšto mokslo lygio žmones Lietuva auklėja. Ir ne vieną ar du, o daugybę.

S. J. Jokubka

galimo branduolinio karo pasekmė. Įtrūkimų apatinėje dalyje žmogaus ranka bando juos sulaukyti, bet pati sužeidžiama ir saugoje lieka kraujas. Dešinėje rutulio dalyje — ranka nukreipta į lauzytą liniją. Taip viso pasaulio gydytojai įspėja žmones, imperialistines valstybes bei karą kurstytojus, kas ištiks žmoniją, jeigu bus sukeltas branduolinis karas. Tai labai aktualu šiandien, kai mėginama ginklavimo varžybas perkelti į kosmosą. Prie emblemos stambiomis raidėmis kongreso šūkis — "Bendradarbiavimas, ne konfrontacija".

Prezidiume — judėjimo "Gydytojai už branduolinio karo uždraudimą" pirmininkai įžymūs kardiologai akademikas Eugenijos Cazovas (TSRS) ir Bernardas Launas (JAV), vengrė Suzana Holan ir garbės pirmininkas Janošas Sentegetajus bei kiti veikėjai. Kongreso atidarymo ceremonijoje kalbėjo Vengrijos socialistų darbininkų partijos CK pirmasis sekretorius J. Kadaras, buvęs Vakarų Vokietijos kancleris, dabar Socialistų Internacionalo pirmininkas Vilis Brandtas, Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos generalinis direktorius Halidenas Maleris.

Negali būti nė kalbos apie ribotą karą, o tuo labiau apie tai, kad jį kas nors gali laimėti. Jeigu toks karas kiltų, nurodė E. Cazovas ir B. Launas savo bendrame pranešime, įvyktų baisi katastrofa. Branduolinis ginklas — tai ne ginklas, o genocido priemonė. Potenciali pasekmė — "branduolinė žiema" — gali tapti pražūtinga likusiai gyvybei. Galimas daktas, kad gyvieji pavydėtų mirusiems. Branduolinis karas būtų "paskutinė žmonijos epidemija" — tokie žodžiai skambėjo kongrese. Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos generalinis direktorius H. Maleris taip pat pažymėjo, kad branduolinio karo atveju gydytojai jokiū būdu negalės užtikrinti medicininės pa-

galbos.

Tarybų Lietuvos gydytojams atstovavo Epidemiologijos, mikrobiologijos ir higienos mokslinio tyrimo instituto direktorius Stanislovas Gurčinas ir šių eilučių autorius.

"Kad būtum saugus ir liktum gyvas, — pasakė V. Brandtas, — reikia bendradarbiauti. Visuotinis saugumas ir visų išlikimas yra vienintelė tikra alternatyva". Vilio Brandto nuomone, daugiau ginklų nestiprina saugumo, reikia užkirsti kelią kosmoso militarizavimui, tuoj pat nutraukti visus branduolinio ginklo bandymus, įšaldyti jo gamybą, apriboti ginklavimąsi, negrįžtamai mažinti įtempimą, pirmiems nenaudoti branduolinio ginklo.

Pasaulyje kasmet išleidžiama apie 800 milijonų dolerių ginklams. Ši suma prilygsta visų besivystančių šalių, kuriose gyvena pusė planetos gyventojų, bendram nacionaliam produktui. Vienių metų karinės išlaidos yra lygios visų neturtingų šalių skolai. Tai beveik 2 bilijonai dolerių kasdien. 100 milijonų kas valandą, arba 1.5 milijono kas minutę. Tuo tarpu dėl infekcijų ir blogos mitybos kasdien miršta daugiau kaip 40,000 vaikų. Apie 300 milijonų vaikų nuolat neprivalgo. 2 bilijonai pasaulio gyventojų neturi pakankamai sanitariniu požiūriu tinkamo vandens. Nuo ligų, kilusių dėl blogo vandens, kasdien miršta apie 10 milijonų žmonių. Besivystančiose šalyse dar neišnaudojama efektyvi priemonė prieš infekcines ligas — skiepijimas. Kas minutę 8 vaikai miršta ir 8 lieka paliegi dėl to, kad nebuvo paskiepyti. Ir visa tai dėl lėšų stokos. Jeigu nebūtų ginkluojamasi, o tos lėšos būtų panaudojamos daugybės vaikų gyvybei, milijonai žmonių išvengtų ligų. Akademikas V. Zdanovas (TSRS) nurodė, kad plačiai atliekant skiepijimą besivystančiose šalyse, būtų galima išvengti daugelio infekcinių ligų. Skiepijimams ir imunizacijai viso pasaulio mastu reikia vieno bilijono dolerių per metus. Tai maždaug 1 procentas ginklams skirtų išlaidų.

Branduolinio karo grėsmė pažeidžia žmogaus psichiką, jo orumą. Daugelis kalbėtojų aistringai ragino ugdyti pasitikėjimą tarp žmonių ir tautų, vystyti kultūrinį bendradarbiavimą. Stabilumas, pasitikėjimas, saugumas — tai tarpusavyje susiję dalykai. Grėsmė sukelia nepasitikėjimą, o šis — baimę, priešišumą.

Pasaulio gydytojai pareikalavo įvesti moratoriumą branduolinio ginklo bandymams, nemilitarizuoti kosmoso, šalinti branduolinio ginklo grėsmę.

Prof. V. Astrauskas

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00; Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Visas svietas laukia

Visas svietas laukia lapkričio 19 dienos. Laukia dėl to, kad tą dieną Ženevoje susitiks JAV prezidentas Reaganas su TSRS vadovu Gorbačiovu pasitarti, kas daryti, kad būtų pašalinta branduolinio karo grėsmė, kad sumažėtų pasaulyje įtampa, kad ant Žemės kamuolio suplevėsuotų taikos vėliava.

Taipgi visas svietas žino, kad nelengva bus susitarti, kai abiejų didžiųjų šalių ekonominiai ir politiniai principai kertasi kaip kirvis su akmeniu. Vienas į susitikimą vyks atstovaudamas toms jėgoms, kurių tikslas yra pasaulio tautoms diktuoti iš jėgos pozicijų. Antras į susitikimą vyks atstovaudamas toms jėgoms, kurių tikslas yra palikti pasaulio tautoms savo likimą spręsti joms pačioms, niekam nesikišant iš šalies. Vienų ir antrų tikslai nesuderinami. Vieni ar antri turi laimėti. Kurie laimės, žodį tars žmonijos vystymosi istorija. Ne čia vieta diskutuoti.

Kurie jų anksčiau ar vėliau laimės, nūdien netaip jau svarbu. Svarbiausia yra, kad būtų pašalinta branduolinio karo grėsmė, kad žmonija lengviau atsīdūstų, jog karo nebus, nebus sugriovimų ir daug baisėsių kančių negu teko perkentėti per praėjusius karus. Bet ar pavyks Reaganui ir Gorbačioviui susitarti, kad branduolinio karo grėsmė būtų pašalinta, prašosi klausimas.

Amerika be perstojo ginkluojasi ir vis nukreiptais prieš Tarybų Sąjungą ginklais. Ši, bijodama, kad nebūtų užpulta, nesėdi sudėjęs rankų ir nelaukia kol jos teritorijoje atlėkusios branduolinės raketos pradės sproginėti. Siūlo — liaukimės. Bet niekas iš to neišeina, ginklavimosi varžybos kaip vyko, taip ir vyksta, ir vis pragariškesniais ginklais.

Abiejų bendra nuomonė yra: kad prilaikius ginklavimosi varžybas, reikia siekti švelnesnių savitarpio santykių, pasitikėjimo vienu antrais. Prez. Reaganas giriasi, kad jis Gorbačioviui tai pasiūlys. Tarybų Sąjunga jau seniai už geresnius santykius.

Jeigu prez. Reaganas rimtai yra nusistatęs už geresnius santykius be kolonijų, be visokių empargų ir kitokių antitarybinių išpuolių, susitarimas, kad būtų pašalinta branduolinio karo grėsmė, be abejojimo bus galimas.

Blogi reikalai Tarptautiniam Valiutų bankui

Šio šimtmečio pradžioje dar nebuvo Tarptautinio Valiutų banko, kuris nūdien reguliuoja didžiųjų pasaulinių bankų investicijas į neišsivysčiusias šalis. Šalims, norintiems gauti paskolą, šis bankas padiktuoja sąlygas, kaip jos turi tvarkyti savo ekonomiką ir šie patvarkymai esti tokie, kad šalis savo vidaus išlaidoms turi veržti diržą darbo žmonių pragyvenimo lygio sąskaita. Arba kitaip pasakius, šalies, gaunančios paskolą, ekonomika atsiduria Tarptautinio Valiutų banko saujoje — jis pasidaro faktinuoju šalies ekonomikos bosu. Tai superimperialistinio kapitalo bankas, dominuojamas JAV imperialistinio kapitalo.

Trečiojo pasaulio šalis, vadinamos neišsivysčiusios šalys, beveik visos šio banko saujoje, ypač Lotynų Amerikos šalys. Šio kontinento šalis šiam bankui paskendusios į skolą iki kaklo. Tokia šalis kaip Brazilija, didžiausia kontinente, šiam bankui ir kitiems pasauliniams bankams skolinga virš 100 milijonų dolerių, apie pusę viso eksporto pajamų neapakanka mokėti už skolą palūkanas. Kitos mažesnės šalys negeresnėje padėtyje. Nežiūrint kaip veržia žmonėms pragyvenimo dir-

žius, šalies ekonomika eina velniop, nėra jokio vystymosi, kai viską, ką uždirba eksportu, turi atiduoti už skolą ir jos palūkanas.

Neseniai Peru Respublikoje buvo susirinkę dvidešimties Lotynų Amerikos šalių atsakingi atstovai, jų tarpe septynių šalių prezidentai, pasitarti kas daryti su neapsakomai sunkia skolų našta, kuri darosi neapkeliamai ir nebėra vilties iš jos išsikasti. Po diskusijų ir varstymų priėjo išvados, kad vienatinė išeitis yra — mokėti kreditoriams tik tam tikrą dalį eksporto pajamų, o ne tiek, kiek yra susitarta skolinant. Jeigu visos prasiskolintos šalys laikytųsi tokios nuomonės ir ją vykdytų, būtų drastiškas ėjimas prieš superimperialistinį kapitalą, būtų daug didesnis superimperialistinio kapitalo sistemos sukrėtimas negu buvo po I Pasaulinio karo, kai daug šalių atsiskakė mokėti karo reparacijas bei kai per didžiąją ekonominę depresiją vyko bankų bankrutavimai.

Kol kas tik Peru Respublika ėmėsi šio drastiško ėjimo. Demokratiškai išrinktas šalies prezidentas Lan Garcia Perez tiesmukai pasakė, jog jis yra išrinktas liaudies, o ne Tarptautinio Valiutų banko vadovu, ir jis turi klausyti liaudies valios, o ne banko. Taip pasakęs patvarkė kad už skolą ir palūkanoms teskirs tik 10 procentų pajamų, gaunamų iš eksporto, o 90 procentų eksporto pajamų skirs importui ir krašto ūkio vystymui. Peru Respublika prasiskolinusi Tarptautiniam ir kitiems pasauliniams bankams \$41 bilijona Turint galvoje, kokios Peru

Toks tokį pažino...

Kokių tik komplimentų neprisako ir neprirašo vienas kitam vadinamieji disidentai, "kovotojai už žmogaus teises", o paprasčiau pasakius — antitarybininkai.

Susidaro įspūdis, kad pakanka kokiam nors žmogėnui pačiu pūliausiu būdu daugybę kartų pažeisti galiojančius įstatymus ar atsidurti "šiapus" — jis iš karto įrašomas į šventųjų luomą.

O juk puikiai žinome, kad tarp tų "šventųjų" yra paprasčiausių svieto perėjūnų ir avantiūristų, paprasčiausio kriminalinio elemento, yra ir žmogelių, susipykusių su sveiku protu. Pavyzdžių turime daug, nuo šios bėdos neapsaugo netgi mokslo daktarų titulai, kaip įrodė bėdžius Eringis.

Ypačiai dosniai titulais, vardais, komplimentais apkaitytas Viktoras Petkus, kuris dabar atlieka bausmę. Profesionalus antitarybininkas, jis noriai neša "kankinio vainiką". O jį dedančių gausu, tarp jų (tą vainiką dedančių) vienas ištikimiausių yra Tomas Venclova, kuris V. Petkų pasirenkęs apšaukti visų laikų lietuviu numeris 1. Petkus, kaip žinia, peršamas netgi į Nobelio premijos laureatus, o tai rodo, kad jis daug nusipelnęs, kenkdamas savo šaliai.

Visi Petkaus garbintojai stengiasi "nepastebėti", "nereaguoti" į tuos faktus apie "žmogaus teisių gynėjus", kurie skelbiami tarybinėje spaudoje. Tie faktai yra nepaneigiami, ir jie labai nepatogūs venclovoms...

Tačiau prieš kurį laiką vilniškėje "Tiesoje" pasirodė tikrai įdomi medžiaga šia tema, kurią nutylėti bus sunku netgi didžiausiems Viktoro Petkaus gerbėjams: išspausdintos ištraukos iš kito tokio pat "kovotojo už žmogaus teises" — Antano Terlecko dienoraščių. Jis juos, kaip matėsi, rašė "sau ir istorijai", taigi, yra visiškai nuoširdus. Tuose dienoraščiuose labai daug eilučių skirta ir bendraminčiams ir bendražygiui Viktorui Petkui. Cituoju kai kurias jų iš Vilniaus "Tiesos":

"Niekšelis!... Iš Viktoro Petkaus galima visko tikėtis. Jis visur žemina mano autoritetą, vien pavydo skatinamas. Iš jo bet kokių niekšybių galima tikėtis. Toliau nuo jo..."

"Petkus didelis niekšas, bet garbėtroška... Jis nori kankinio vainiko. Jei kada susitiksiu, spjaušiu jam į snukį, bet šiandien aš privalau tylėti... Kuo mažiau kalbėti apie jį... Tai įdomi istorija apie tai, kaip niekšai didvyriais tampa..."

Minimame dienoraštyje yra ir daugiau labai įdomių dalykų. Ten, be kita, parodoma, kad Petkus ir jo bendražygiai girdė ir tvirkino jaunimą — pačia tiesiau-

sia to žodžio prasme: juk, kaip plačiai buvo rašyta, Viktoras Petkus yra homoseksualas. Tik kodėl apie tai kažkodėl neužsiminė amerikietiška Helsinkio komisija, nominavusi jį Nobelio premijai?

O gal tai irgi priskaitoma prie didžiųjų Viktoro Petkaus nuopelnų bei žygdarbių? Skaitant kai kuriuos vencloviškus atsiliepimus apie petkus, tai irgi visiškai nebūtų keista.

Nors nuo čia minimos publikacijos "Tiesoje" praėjo jau gerokai laiko, man kažkaip neteko pastebėti, kad į ją būtų atsiliepiusi "patriotine" spauda ir, pagaliau, didysis petkologas Tomas Venclova.

Reikėtų, būtinai reikėtų: juk toks tokį puikiai pažino, ir Antanas Terleckas aiškiai turi ką pasakyti apie Viktorą Petkų.

Tad, matyt, rašyti tiesiog nėra ko, — juk paskelbti tikri faktai, kurie baisiai nepatogūs "kovotojams už žmogaus teises" ir jų gynėjams. V. K.

Tiktai su saiku

Ledai — skanus, gaivinantis ir maistingas produktas. Jų vertingumą sudaro juose esantys angliavandeniai, mineralinės druskos, vitaminai. Pieno ir grietiniuose leduose yra, be to, aukštos kokybės baltymų ir riebalų.

Šis malonus desertas gaminamas iš natūralių produktų: pieno, grietinėlių, sviesto, kiaušinių, cukraus, medaus, šokolado, kakavos, šviežių ir konservuotų vaisių uogų, riešutų. Į juos prideda ir įvairių aromatinių medžiagų (pavyzdžiui, vanilijos), be to, želatinos, pektino ir kt.

Priklausomai nuo sudėties, ledai būna įvairių rūšių: plombiras, grietininiai, pieno, vaisių-uogų, šokoladiniai ir kiti. Maistingumas priklauso nuo tų komponentų, iš kurių jie pagaminti.

Grietininiai ir plombiras, pavyzdžiui, turi žymų kiekį riebalų (iki 15 procentų) ir baltymų (iki 4 procentų). Iš pieno pagaminuose leduose riebalų mažiau — iki 3.5%, baltymų — iki 3 procentų, o vaisių-uogų leduose — riebalų ir baltymų nėra. Juose daug cukraus (iki 27 procentų) ir vitaminų (ypač vitamino C ir karotino), kitose rūšyse — apie 15 procentų cukraus.

100 gramų ledų (priklausomai nuo rūšies) duoda nuo 100 iki 200 didžiųjų kalorijų. Reikia priminti, kad ledais neturi mėgautis tie, kuriems reikia susirūpinti svorio sumažinimu.

Ledai nerekomenduojami sergantiems cukralige, kepenų, skrandžio ir inkstų ligomis, o taip pat sergant angina, tonsilitu, bronchitu, viršutinių kvėpavimo takų ligomis. T. M.

Respublikos pajamos iš eksporto, tai temokės truputį daugiau kaip du procentu palūkanų sumos. Apie atsilyginimą skolos, palieka žinoti dievams.

Žinoma, JAV piktai papurkštavo prieš tokį Peru Respublikos ėjimą. Atrodo, kad teks ir daugiau papurkštauti. Brazilijoje jau pradėjo braškėti prezidento Jose Sarney valdžia dėl nesutarimų kaip išsikasti iš skolos. Atsistatydino nuolankavęs Tarptautiniam Valiutų bankui finansų ministras Francisco Dornelles ir centrinio banko prezidentas Antonio Carlos Lemgruber. Juos pasekė kiti atsakingi pareigūnai, susiję su krašto ūkio tvarkymu.

Vilnia, rugsėjo 19, 1985

APIE ŽALIAS ANTIKOMUNIZMO PAPŪGĖLES

Jau ne pirmą kartą pastebiu, jog kai kurie tautiečiai, anuomet "dievo paukšteliais" išplasnųję užsienius, absoliučiai viską apie mus žino. Tačiau tai netikslus pasakymas. Tiksliau būtų šitaip: kiekvienas normalus "vaduotojas" — prašom nesuprasti šio išsireikimo tiesiogiai! — žino apie mus ir mūsų politinę sistemą dešimtį kartų daugiau, negu mes patys... Nerasite nė vieno Lietuvos piliečio, kurio neapstulbintų kai kurių dipukų mikaldiški (kalbant senoviškai) arba nostradamiški (kalbant moderniau) sugebėjimai kuistis ateities tamsybėse, o vėliau kuo smulkiausiai išdėstyti, ką mums ruošia paslaptįgasis rytoj.

Pasirodo, nieko gera tasai rytojus mums neruošia. Tai — švelniai kalbant. O jeigu visiškai atvirai — mūsų laukia šiurpūs laikai. Laukia, galima sakyti, paskutinioji, o jeigu prisiminsime Joną Biliūną, — beveik Brisiaus galas. Kas abejoja, lai atsiverčia šių metų birželio 7-osios "Europos lietuvių", kurio vedamajame juodu ant balto išdrukavota: "Marksizmo-leninizmo teorija yra pavojuje... Spygliuotos tvoros ir minų laukai negali sustabdyti idėjų".

Kokių tokių idėjų? — gali paklausti suntriguotas skaitytojas, todėl, nutraukę citavimą, skubame paaiškinti — ogi antikomunizmo idėjų. Kokios tos idėjos, iš kur jos ir apie ką — to anoniminis, tik inčialais J.R. tepasirašęs vedamojo autorius negali paaiškinti, nes pats nelabai žino. Tačiau kai ką jisai vis dėlto žino — tos idėjos šiek tiek primena blusas, nes yra nepaprastai šoklios. Žodis autoriui: "Jos peršoka radijo bangomis geležinę uždangą ir kitais keliais pasiekia vis platesnius Sov. Sąjungos ir jos satelitinį kraštų gyventojų sluoksnius". Negalėdami sugaudyti šių šokuojančių ir besikandžiojančių idėjų, komunizmo teoretikai šiuo metu yra visiškai nusivare nuo koto ir pasimetę, nes neišsivaizduoja, ką jiems daryti! Kas baisiausia — šių idėjų apnikti išsimokslinę sovietų žmonės visai nustojo tikėti į visas sovietų dogmas bei teorijas! Še tau ir nemokamas mokslas, gali susimąstyti maloniai sujaudinti "Europos lietuvių" skaitytojai. Ne taip kvailai darėme laikę anuomet prasciokus tamsybėse, gudriai primerks akis. Tačiau... Kur garantija, kad tiems sovietams jau amen? Iš kur J.R. šitą programą ištraukė?

Ogi štai iš kur, gali atsauti vedamojo autorius ir pamajuoti Vilniuje leidžiamą "Komunisto" žurnalo gerokai aptrintu trečiuoju šių metų numeriu. Va, skyrelyje "Kritika ir bibliografija" žurnalistas Danielius Mickevičius recenzuoja mokslininko Lakio knygą "Antikomunizmas ir tikrovė". Šios knygos, žinia, vedamojo autorius nėra nė iš tolo regėjęs, tačiau kodėl nepasinaudojus recenzento pateikiamomis citatomis? Žinoma, iš pateikto straipsnyje teksto greito komunizmo kracho lyg ir nematyt, tačiau įsigilinkit ir su-

Vilnis, rugsėjo 19, 1985

kluskit, ponai... Kodėl gi sovietai leidžia tokias knygas, a? Kodėl taip domisi antikomunistų darbo metodais?! Ogi todėl, kad labai bijo! Todėl, kad idėjos jau peršoko, prasidėjo sistemos erozija, sovietams tuoj amen... Užtat jie ir skuba apsisaugoti, pleškina straipsnius, leidžia knygas, spurda prieš mirtį... Jau vėlu, vėlu, krykštauja anonimas, jau apkrėtė Vakarai sovietus pačiom pažangiausiom kapitalizmo idėjom! Tuoju prasidės agonija, o dar vėliau — galas...

Trumpam palikę ramybėje fantastinius dipukų regėjimus, skubam pagirti opuso autorių už apsuksumą. Ko gera, jisai pirmasis dipukynėje išbandė naują vedamųjų rašymo metodą. Antai tame pačiame "Europos lietuvių", tik-tai kiek ankštėliau, gegužės 24 d., ponas J.R. patalpino vedamąjį "Kremliai nepatinka", kuriame papasakojo iš to paties trečiojo "Komunisto" žurnalo numerio docento Valentino Lazutkos straipsnį "Kolektyvinio nacionalizmo" koncepcija — imperializmo teorinis ginklas". Argumentai, jeigu juos galima šituo vardu pavadinti, bei išvados nei viename, nei kitame vedamajame niekuo nesiskiria — sovietams amen, nors tu ką, traukia savo negudrią dainelę "dievo paukštuzėlis" iš Londono.

Iš kur tasai plunksnagraužys ištraukė, kad jiems jau amen? — gali pasipiktinti dantis "vadavimo" reikaluose pravalgęs dipukas. Kokias nesąmones tasai Brisiaus galas rašinėja? Geriau atsiverstų didžiųjų JAV spaudą: antai net "Washington Post" panikuoja, jog socializmas plinta pasauly negėtu greičiu, o sovietai plečiasi daugybę kvadratinų kilometrų į valandą! Tai iš kur tasai galas? Galiausiai, ne visi tautiečiai yra šitos nuomonės — antai Čikagos marijonų laikraštyje "Draugas" blaivesni autoriai tvirtina visiškai atvirkščiai... Tačiau apie tai — sekantį kartą.

Na, o mes, savo ruožtu, konstatuokime: patekė į kitas politinio klimato sąlygas, kai kurie "dievo paukšteliai" evolucionizavosi. Ir pavirto į paprasčiausias primityviojo antikomunizmo papūgas...

Kazys Bagdonavičius

KULINARINIS...

PATRIOTIZMAS

Kokie gardūs anuomet Lietuvoje buvo pyragai, kuriuos kepė "Paramos" kepykla, prieš kurį laiką vaizdingai aprašė "Europos lietuvių" P. Tilvikas. Atsiliepdamas į šią temą tame pačiame laikraštyje parašė kitas tautietis, prisipažinęs, kad apsisverkė skaitydamas P. Tilviko laišką. Iš tikro įjautru! Dabar "Europos lietuvių" išvardija daugiau lietuviškų skanėstų: aguonų pieną, lietuviškai sutaisytas silkes, daržovinę ir barščius. Dar kitas laikraštis prašo nepamiršti česnakų... Žodžiu, kulinarinė tema išsivijęs spaudoje persisotinusiai "vadavimo" lozungais publikai yra savotiška atvanga, o kartu priminimas: visur ge-

Kai grįžtama iš kelionės

Ne taip jau retai susiduriama su labai savotiška, sakyčiau, tipiška lietuviška problema: ar pasakoti, ar visai tylėti? Jei pasakoti, tai ką praleisti, o ką ypač išskelti? Ar geriau būti sąžiningam, ar, dėl šventos ramybės, truputį primerkti tas sąžinės akis?

Skaitytojas, be abejo, jau suprato, kad tai — kelionių į Lietuvą problema, su kuria susiduria lietuviškos kilmės keliauninkai, jei jie sukiojasi Marquette Park aplinkoje. Ši problema ypač aktuali dabar, kai Lietuvoje, jos pūkioje Dainų ir šokių šventėje pabuvojo daugybė užsienio lietuvių iš pačių įvairiausių kraštų.

Žinau: taip jau mažai jų daliai tenka skaitytis su savo aplinka, ir kartais netgi stengtis nusišlepti patį kelionės faktą? Juokinga?! Be abejo, bet — tokia realybė.

Štai, žiūrėk, atvykėlis, paklaustas Lietuvos lietuviu — "Kaip tau patinka šventė?", dažnai atsako: "O, paliko didžiulį įspūdį, niekad nemaniau, kad bus taip gražu ir didinga". Čia pat ne taip jau retai priduria, kad tai, ką jis pamatė, daugybę kartų pralenkia tas pastangas, kurios dedamos menč saviveikloje Jungtinėse Valstijose!

Tačiau dažnas, pasakęs tuos aki, vaizdžius ir visiškai natūralius dalykus, skuba pridurti: "Tik niekam nekartok, ką aš sakiau!". Potekstėje skamba: neduok diev, jei tai atsiderėtų laikraščio puslapis, o tėviškėlyje buvo — geriausia.

Kulinarinei nostalgijai kitokio padožo pridėjo "Zagrės brolio" pasirašyti per kelis numerius atsiminimai. Iš jų patiriame, kad anuometinėje Lietuvoje kai kas (o gal daugelis?) tesvajėjo apie "Paramos" pyragus ir apie riebius lietuviškus barščius. Taigi, skaitome: "Nepriklausomoje Lietuvoje ne visiems stogai buvo blynais dengti... Valdininkai ir dvasiškiai tai gerai gyveno. Zagrės brolis — vargo matė". Kodėl taip liūdnei? Matyt, todėl, kad varguolio barščiai buvo žilesni ir prisiminti vadinamosios "nepriklausomos" Lietuvos putrą reiškia prisiminti ir kai ką daugiau, prisiminti socialinę neteisę, prisiminti alkanus bedarbius ir jų vaikus... Veiksnių laikraštis tokių apibendrinimų negali sau leisti, todėl "laisvąją" mūsų veiksmų spaudą bevarstant ir palieka nei šioks nei toks kulinarinio patriotizmo įspūdis.

Kiek jau buvo tų atsiminimų iš Lietuvos laikų ne į temą, atsitiktinių, įdomių mažytei išsivijos dalių. Pravartu prisiminti nesiliaujančią "Lietuvos pyrago" dalijimą ir kitomis — politinėmis priemonėmis, įvairias derybas su lenkų emigrantais ir kitus gan keistai atrodančius veiksmus, inspiruotus bakūzių Lietuvos idealo. "Tai mums neįdomu!" — tvirtina išsivijos jaunimas ir reikalauja rimto pribrendusių kultūrinio gyvenimo, apskritai šiandieninių išsivijos problemų svarstymo, ir ne šiaip svarstymų, bet ir sprendimų, efektyvios organizacinės veiklos nutaitymo akivaizdoje... Ar veiksniai pajėgūs atsilipti į tokį kvietimą?

V. Beržins

pyje ar radijo laidoje... Kaip man pasakojo Vilniuje, su šia problema palyginti dažnai susiduria tie Lietuvos žurnalistas, kurie rašo apie svečių viešnagę: toli gražu ne kiekvienam tų svečių užtenka "kvapo" atvirai išsakyti savo tikrus įspūdžius. Jie, mat, gerai žino, kad reikės grįžti į Chicago ar New York, Londoną ar Melbourne. Uten laukia "veiksnių", kuriuos vis dar siutina... pats kelionės faktas. Ypač — jei keliauta daugiau ar mažiau žinomo žmogaus.

Štai jums konkretus faktas. Pernai Lietuvoje viešėjo Chicagoje ir už jos ribų žinomas fotografas, kunigas A. Kezys, kuris gerai žinomas ir iš savo veiklos čikagiskiam Jaunimo centre.

Tuo pačiu, žvelgiant "veiksnių" akimis, jis padarė ypatingą nuodėmę, nes Kezys Lietuvoje ir fotografavo, netgi — ruošiamasi išleisti tų nuotraukų knygą. Spaudoje ir privačiai A. Kezys buvo maišomas su purvais.

Atrodytų, kaip tik "veiksnių" turėtų būti labai patenkinti: juk fotografavo "savas" žmogus, o fotografija — dalykas dokumentinis, ir ji kaip tik turėtų paremti "veiksnių" rašinius ir šnekta apie "vargą" ir "skurdą" dabartinėje Lietuvoje! Tačiau kas jau kas, o patys tie šnekoriai ir raštininkai kaip tik geriausiai ir žino, kad jų kalbos ir raštai yra nieko verti — jie bijo paprasčiausios teisybės. Taip, pavyzdžiui, A. Kezys interviu žurnalui "Akiračiai", be kita ko, pareiškė:

"Į spaudoje pasitarkusius išmintinėjimus nė nebandžiau atsakinti, nes jutau, kad turiu reikalo su tokiu mentalitetu, su kuriuo ramiai aiškintis neįmanoma. Be to, ir nebuvo ko aiškintis... O vis dėl to mesti dumblai į mano pusę (ne tik "Naujienose", bet ir "Laiskuose lietuviams", Tautos Fondo suvažiavime ir net Jaunimo centro metinės vakaronės programoj) mane gerokai aprabstė — taip, kad net ir daugelio mano buvusių gerų draugų galvosenoj po šios kelionės į Lietuvą tapau kažkas baisaus...".

Ir taip toliau, ir panašiai.

Ką gi, kunigas Kezys gali, turt kur apsiginti, o ką daryti mažiau žinomiems keliauninkams? Jiems dažniausiai lieka tylėti ir net kartais slėpti "baisų" faktą, kad buvo Lietuvoje.

Manau, kad tai labai daug ką sako apie veiksmišką mentalitetą. Tai daug ką sako apie tiesos ir fakto (apie dabartinės Lietuvos gyvenimą) baimę. Taip taip, paprasčiausia baimė, kad realybė visiškai ne tokia, kokią ją piešia veiksniai, beje, labai norį pasilikti sau monopolinę teisę spręsti, kas balta ir kas juoda.

Tačiau tiesa — dalykas atkaklus, jos taip paprastai nenuslėpsi, nors ir kaip besistengtum...

Na, o jeigu keliauninkas vis tik rašo ir sako, ką jis iš tiesų matė ir patyrė? Tada jam neretai būna nelengva — netgi labai žinomam žmogui. Tai labai iškalbingai sako apie realiąsias vakarietiškas laisves ir teises: bent jau tai, kaip jas supranta "veiksnių" ir "superpatriotai".

Stebėtojas

Auga medžiai ir žmonės

Nuotraukoje: "Didžiojo Spalio" kolūkio pirmininkas, Lietuvos TSR nusipelnęs žemės ūkio darbuotojas Antanas Martinkevičius (dešinėje) su svečiu iš Erfurto apygardos, Aljendės kooperatyvo pirmininku Juzefu Abertu.

Laukai turi savo spalvas ir kvapus. Birželis-liepa Lietuvoje — sodrios žalios spalvos. Pievos tuometų kvėpia šienu. Dabar, rugpjūtyje, tėviškės toliai boluoja javų varpų auksu. Laukai pakviptę duona. Vienur kitur tarp jų, kur derlius nuimtas, atsiveria švieži juo-

vasaris, po to sekusi vėsoka ir liepinga vasara, javai būtų dar geriau užderęję. Vienaip ar kitaip, šiuose Mozūriškių, Jankūnų, Pajotinių kaimų, išsidėsčiusių panemunėje ties Gelgaudiškiu, laukuose jis dosnus. O juk ir geri ūkininkai šiame krašte prieškariniais metais

Nuotraukoje: geriausi ūkio kombainininkai Juozas šeštokas (kairėje) ir Albinas Bulota.

dų arimų plotai. Nors javapiūtė dar alsuoja pilnu vasaros karščiu, ilgiau nesisklandantis rytmečio rūkas ir rasos jau primena artėjantį rudenį. Kaime jis pasvers žemdirbio triūso vaisius.

Aruodai, regis, ir šiemet bus pilni. O tai laiduoja visas kitas gėrybes — ūkių pelną, tolesnį kaimo žmonių gerovės kilimą. Tokios ir Antano Martinkevičiaus, Šakių rajono "Didžiojo Spalio" kolūkio pirmininko, mintys. Šiame ūkyje iš hektaro byra po keturias dešimtis centnerių grūdų. Jei nebūtų gerokai suvėlavęs šiemetinis pa-

gudavo vos ketvirtadalį to, ką dabar duoda ši žemė.

— Labiau pasiturintys, žinoma, galus su galais sudurdavo, — prisimena pirmininkas. — O štai tėvo daliai, ant pustrčio hektaro auginusiame mus keturis, buvo tikras vargas. Mažytis žemės lopinėlis Mozūriškių kaime, sena grytelė ir tvartukas. Šeimai išsikėlus, jau nieko iš to nebeliko, tačiau sodybos vieta ir šiandien tebėra ženkli. Šiame kviečių lauke, kaip matote, tebeauga tėvo sodinta išsišakojusi tuopa, na, o gretimai, jos plačias šakas besiekiantis ąžuolas, jaunys-

BUTE — NEPTŪNO KARALIJA

Kriauklė — mierina, sverianti pusšimtį kilogramų, papildė klaidiečio Felikso Rimkevičiaus kolekciją. Aistringam pasaulinio vandenyno keistenybių mėgėjui Lietuvos prekybos laivyno jūreiviai ją atgabeno nuo Fidžio salos krantų. Karališkoji kriauklė užėmė ypatingą padėtį tarp keleto tūkstančių giminaičių, kurias daugiau kaip per du dešimtmečius surinko buvęs laivų šturmanas, Klaipėdos jūrų prekybos uosto ločmanas Feliksas Rimkevičius.

Jo butas — tikras muziejus. Pas jį ateina norintys sužinoti apie vandenyno paslaptis moksleiviai ir studentai, mokslininkai savo tyrinėjimams suranda retos medžiagos. Visos kriauklės čia kruopščiai suklasifikuotos. Ant sienos mirguliuoja "karališki šalmi", kurie išaugina rausvus perlus, o greta jų — porcelianinės kriauklės, kurios Samoa salose atstoja monetas. Labai reta kriauklė "piniginė" iš Persų įlankos. Senovėje buvo manoma, kad ji saugo šeiminką nuo ligų ir nelaimių. Okeanijos gyventojai kriaukles dovanodavo nuotakoms kaip būsimos didelės laimės laidą. Ekspo-

zicijoje — "didieji dūdorai" iš Australijos, "jūros arbūzai" ir kitos kriauklės nuo didžiulių iki žirnio dydžio. Ir apie kiekvieną Feliksas Rimkevičius pasakoja įdomias istorijas.

— Štai ir šio niekuo neišsiskiriančio moliusko gaminamas purpuras — senojo pasaulio dažai, — sako jis. — O ši nepakartojamo grožio "jūrų šlovė" labai retai randama Filipinų ir Naujosios Gvinėjos pakrantėse.

Feliksas Rimkevičius teigia, kad jo kolekcijoje yra eksponatų beveik iš visų jūrų ir vandenynų. Klaipėdos jūrų muziejui-akvariumui prieš dešimt metų jis padovanojo 400 kriauklių, kurios sudarė nūdienės ekspozicijos pradžią. Jis dažnai susitinka su jūreiviais ir žvejais, lankosi uostamiesčių kapitonų klubuose, palaiko glaudžius kontaktus su TSRS Mokslų akademijos akustikos instituto bendradarbiais. Jį žino ir užsienio kolekcionieriai.

Alf. Pipiras

• Garbingą žmogų galima persekioti, bet jo garbės nuplėšti neįmanoma. (F. Volteras)

tėje pasodintas mano rankomis.

Senoji tuopa Antanui mena vaikystės nedalią, kuri tuomet teko ir broliui Juozui, seserims Zitai ir Onai. Tarybinės santvarkos metais visų jų gyvenimas palankiai susiklostė. Jis pats, ėjęs mokslus ir prie automašinos vairo, ir žemės ūkio mokyklos suolo, jau kelį dešimtmečių vadovauja gimtajam kolūkiui, kuris toks pat galingas, kaip ir tas kadaise sodintas ąžuolas.

Pasistatė šio ūkio žemdirbiai balto-raudono mūro gyvenvietę ant Nemuno šlaito ties senuoju Gelgaudiškiu. Gražus ir jaukus čia kaimo tipo miestelis su parduotuvėmis, puikiais kultūros namais, ryšių, medicinos, buties įstaigomis. Viskas, ko reikia kaimo žmogui, po ranka. Ir grožio apstu — sidabrinėmis eglaitėmis, dekoratyviniais želdiniais, spalvingais gėlynais puošiasi pakelės, aikštės, žemdirbių namų aplinka, asfalto juosta veda į Šakius. Lankėmės su pirmininku Bosų, Jakų, Endriukaičių, Radzevičių namuose. Visi gražiai susitvarkę, vaikus išmoki-

nę. Dauguma su automobiliais važinėja. Darbšti šeima per metus iki dešimties tūkstančių rublių atsideda.

Šie žmonės ne tik duoną augina. Jie nemažai keliauja ekskursijomis po Lietuvą, visą plačiąją šalį, užsienius. Ypač artima draugystė kolūkiečius sieja su Vokietijos Demokratinės Respublikos Erfurto apygardos Aljendės kooperatyvu. Kasmet vieni pas kitus svečiuojasi, vieni iš kitų daug gero pasimoko. Kai čia lankiausi, panemunėje su vietinių žemdirbių vaikučiais linksmai klegėjo būrelis moksleivių iš minėto Vokietijos kolūkio žemdirbių kooperatyvo. Na, o mūsų kolūkiečių atžalos vėliau atostogavo pas erfurtiečius.

Ir Antanas Martinkevičius nemažai pasaulio matęs, buvęs ir Jungtinėse Amerikos Valstijose. Sako, ir ten nemažai gražaus matęs. O vis tik, jo žodžiais tariant, šiandien neatsirastų kolūkiečio, kuris gimtąjį Gelgaudiškį keistų į Ameriką ar kurį kitą kraštą.

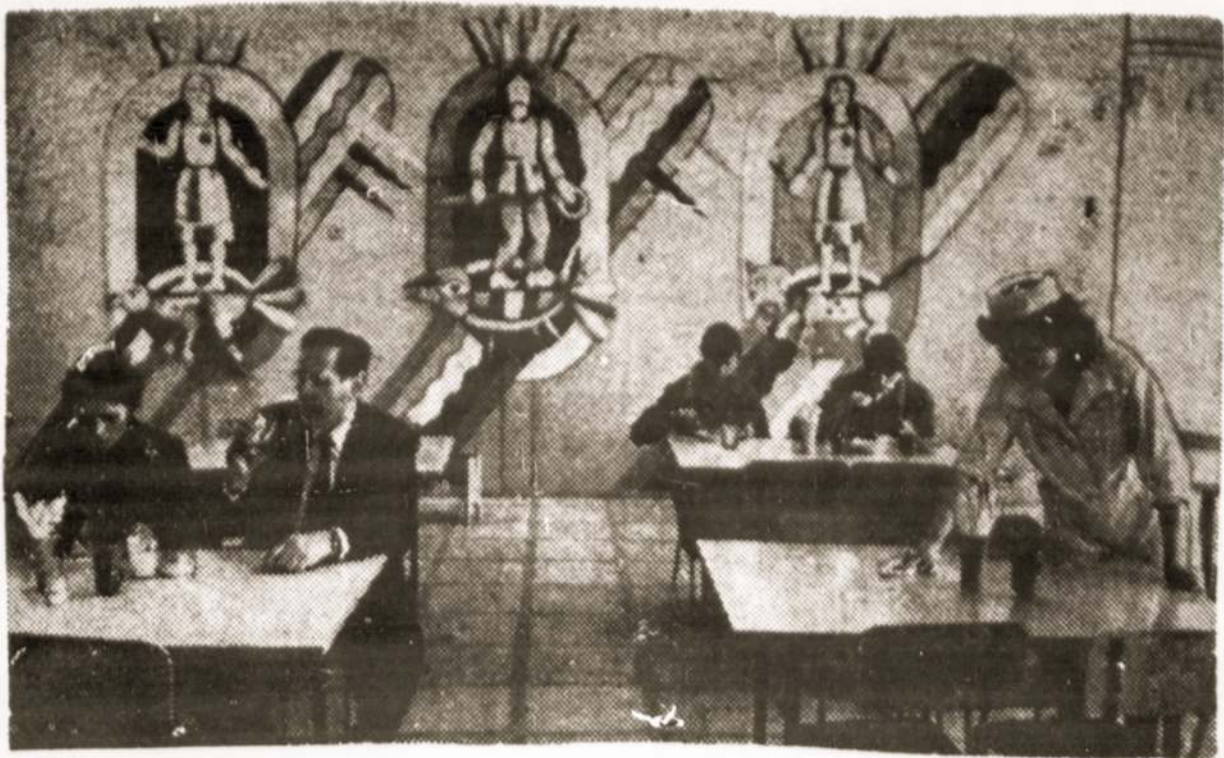
Jonas Bagdanskis

Nuotraukoje: koncertuoja kolūkio meno saviveiklininkai.

(G. Svitojaus nuotraukos)

Vilnis, rugsėjo 19, 1985

Skoningai įrengtą modernią valgyklą gavo Prienų "Sūduvos" siuvimo fabriko dirbantieji. Pertraukų metu jie čia gali greit ir skaniai pavalyti. •

V. Brajo nuotraukoje: naujojoje fabriko valgykloje.

Visų gražiausia

Nepakartojamas vaizdas atsiveria keliauninkui, vykstančiam pro Anykščius į Viešintą. Aplinkui, kiek žvilgsnis aprėpia, dungso garbanoti pušynai, greta vingiuoto kelio čiurlena sraunus Viešintos upelis. Skaidri vandens juosta juosia ir patį miestelį — "Gimtosios žemės" kolūkio ir apylinkės centrą.

Viešintos jau gyvuoja ketvirtąjį šimtmetį. Plytinčios prie Kupiškio, Anykščių ir Šiaulių kryžkelės, anksčiau plačiai garsėjo savo dideliais prekymečiais, vandens malūnu ir... bene daugiausia svetur išvykusių žmonių skaičiumi. Beveik kiekvienos šeimos neaplenkė emigracija. Varžytinių ir skurdo vejami, daugelis žmonių anuo metu išklydo į svetimus kraštus. Palikęs šeimą ir mažus vaikus Urugvajun išvyko ir Petras Indilas.

Praūzus karo audrai Paežerių, Laičių, Jozapavo kaimų bėdžiai susibūrė į kolektyvinį ūkį. Ir šandien visai kitoks valstiečių gyvenimas. "Gimtosios žemės" kolūkio žemdirbiai išaugintus javus dabar doruoja pasitelkę dešimtis įvairių kombainų.

— Kasdien keičiasi mūsų kolūkio vaizdas, gerėja žemdirbių buitis, turtėjame dvasiškai, — sako ilgametis jo vadovas Antanas Abraškevičius. — Neatpažįstamos dabar senosios Viešintos. Vien šiemet pastatėme naują vidurinę mokyklą, kultūros namus, parduotuvę, valgyklą, ambulatoriją.

Tikrai, visur statybos, statybos. "Gimtojoje žemėje" kasmet statybai išleidžiama beveik po pusę milijono rublių. Tokios išlaidos pagal kišenę ūkiui, į kurio kasą kasmet įplaukia du milijonai rublių pelno. Ir žmonės nebėga svetur laimės ieškoti.

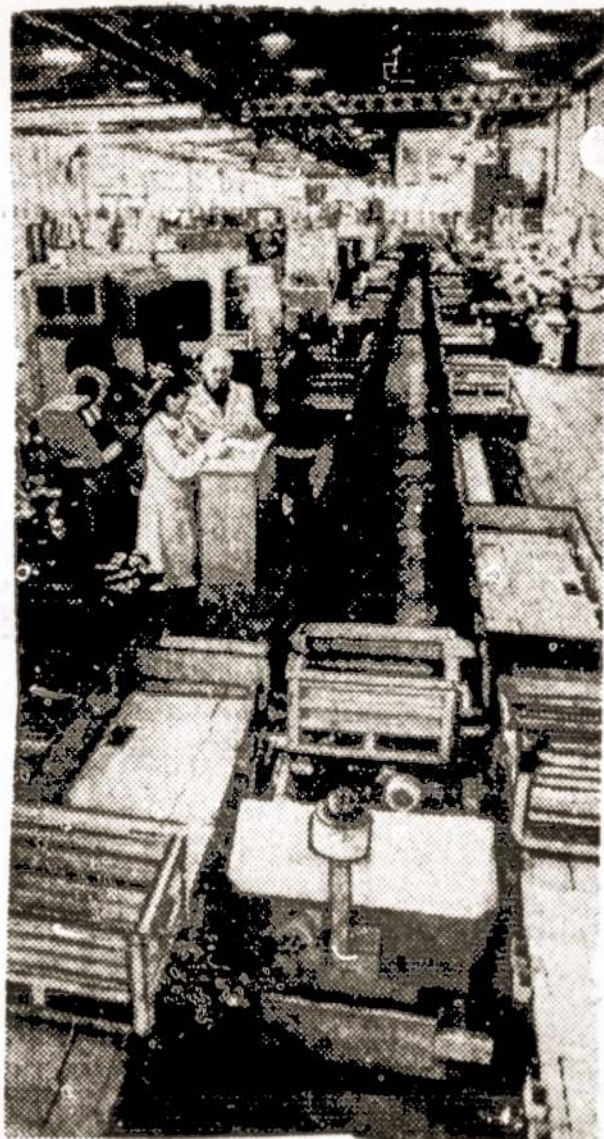
Jei ir išskrenda vaikai iš kaimo, tai tik mokslų pasisemti. Kasmet po keliasdešimt vaikų ir merginų ateina dirbti į įvairius ūkio padalinius. Pavyzdžiui, Vincas Dirmeikis, įgijęs veterinarijos felčerio, Petras Uzdra — statybininko, Stasys Inčiūra — mechanizatoriaus specialybę.

O kaip susiklostė svetur išvykusio Petro Indilo šeimos likimas? P. Indilas į Viešintą sugrįžo jau Tarybų valdžios metais. Sūnus Baltramiejus gimtajame kolūkyje dirba kiaulių šėriku. Visų gerbiausis Vilnis, rugsėjo 19, 1985

mas žmogus, apdovanotas Darbo raudonosios vėliavos ordinu. O jo sodyba — viena gražiausių gyvenvietėje. Duktė Genovaitė gyvena Klaipėdoje. Antrasis sūnus Kazys — šiaulių K. Preikšo pedagoginio instituto dėstytojas.

Žiūrėjo P. Indilas į savo vaikus ir džiaugėsi. O prisiminęs savo gyvenimą svetimame krašte, braukė ašaras. Ten, nepalikę jokių šviesesnių prisiminimų, prabėgo gražiausi jo jaunystės metai.

Dainius Ručinskas

Panaudojant tobulesnę technologiją Kauno F. Dzeržinskio staklių gamykloje produkcijos gamyba kasmet padidėja 5-7 procentais. Nemaža naujos technikos gamyklai sukūrė Lietuvos staklių pramonės kompleksinio projektavimo susivienijimo specialistai. Jų sukonstruotas manipuliatorių kompleksas aptarnauja 34 metalo pjovimo stakles, iki minimumo sumažino rankų darbą transportuojant ir apdorojant detales.

Nuotraukoje: bendras automatizuoto komplekso vaizdas.

(V. Gulevičiaus nuotr.)

— Gražiai ir turiningai gyvena Panevėžio rajono Smilgių kolūkio žmonės. Ūkis yra įsteigęs literatūrinę G. Petkevičaitės-Bitės premiją, skiriamą kasmet rašytojams už geriausią kūrinį moralės temomis.

KULTŪROS PASLAUGŲ MASTAS

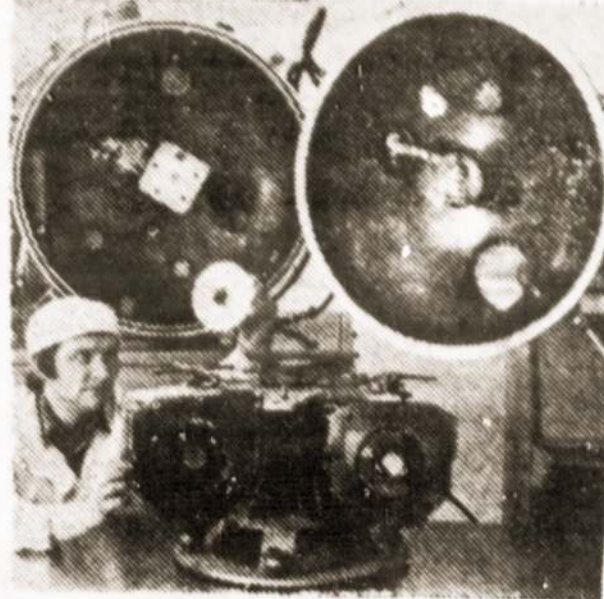
Išsivysčiusio socializmo visuomenėje kultūros įstaigų vaidmuo, bendroji žmogaus kultūra yra svarbus ekonomikos vystymosi veiksnys, sąlygoja žmogaus kūrybinį požiūrį į darbą, jo gamybinį ir socialinį aktyvumą. Tačiau dabartinis kultūros paslaugų, ypač profesionalių, mastas ir lygis dar kaip reikiant neleidžia realizuoti jų funkcijų paskirties.

Šiuo metu klubas tapo pagrindiniu kultūros centru kaime, teatras, muziejus — mieste. 1983 metais klubinių įstaigų, esančių Kultūros ministerijos žinioje, darbuotojų skaičius sudarė 3,000. Iš jų su aukštesniu išsilavinimu — 18, specialiuoju viduriniu — 49 procentai.

Respublikoje 1983 metais dirbo 2,152 bibliotekos, kurių knygų ir žurnalų fondai siekė 33,2 milijono egzempliorių. Išduota knygų ir žurnalų vidutiniškai vienam gyventojui apie 10, vienam formaliam skaitytojui — 22,9 egzempliorius per metus.

Tarybų Lietuvoje gerai išvystytas kino įrenginių tinklas. 1983 metais tūkstančiui gyventojų žiūrovų salėse teko 64 vietos. Tai du kartus viršija JAV, tačiau 1,5

karto atsilieka nuo vidutinio TSRS lygio. Respublikoje vienas gyventojas kino teatre vidutiniškai apsilanko 15 kartų per metus, JAV — 5, Anglijoje ir Vakarų Vokietijoje — 2.

Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos konstravimo biuro specialistai sukūrė naujo tipo atminties nešėjus — magnetinius diskus, kurie yra perpus mažesni už anksčiau gamintus, bet priima daugiau informacijos.

Nuotraukoje: vedantysis konstruktorius Julius Gailevičius išbando naujo tipo atminties nešėjų diskų padengimo apsaugine danga technologiją.

(A. Sabaliausko nuotr.)

NEPAKANKA TURĖTI GERŲ NORŲ...

Amerikos senosios kartos pažangieji lietuviai atsimena savo laiku buvusį žymų čikagietį saviveiklininką velionį Povilą Dauderį. Aktyviai jis reikšdavosi pažangiose lietuvių organizacijose, bet daugiausia savo laiko skirdavo savi-veiklai — chorams, lietuviškai

dainai. Povilas nebuvo baigęs jokių konservatorių, tačiau gamtos, apdovanotas potencialu tenoro balsu nedarydavo sau gėdos scenoj greta profesionalų solistų dainininkų. Nemaža jis yra gastroliavęs Amerikoje lietuvių kolonijose. Čikagoje vargiai ar yra buvęs pažangių saviveiklininkų koncertas, kad jis nebūtų figūravęs. Nemaža jis yra dainavęs svarbiausiose rolėse statant operetas.

Namuose, erdviame kambaryje jis turėjo pirmos klasės gerą pianiną, kambaryje prie užpakalinės sienos stovėdavo didelė spinta, prikrauta lietuviškų, angliškų, rusiškų, lenkiškų, vokiškų ir kitokių kalbų dainų gaidų. Jis sakydavo: "Brangus mano pianinas, bet spintoje turtas dar didesnis, ypač operų arijų gaidos", nežiūrind, kad retai jis jas dainuodavo.

Povilas Dauderis mirė. Kokio likimo susilaukė jo tas spintoje sukrautas turtas? Be abejo — tokio pat, kokio susilaukė kun. Mjūlo privatiškas archyvas ir biblioteka. Tokių likimų susilaukė daugybės lietuvių privatiškos bibliotekėlės, o kai kurių pusėtinios bibliotekos, ypač pažangių lietuvių fermerių, kurių kaip taisyklė gyvenimas buvo sėslus. Su jų bibliotekėlėmis ir bibliotekomis dingo ir labai brangių knygų unikumų, laikraščių bei žurnalų komplektų. Tai atsitiko dėl to, kad mažai kas visa to rinkimu interesavosi.

Kiek intensyviau ėmėsi rinkti iš Amerikos senosios kartos lietu-

vių įvairias knygas, laikraščių bei žurnalų komplektus, netgi užsidarusių organizacijų protokolus, archyvus Amerikon sugužęję kai kurie dypukai. Nūdien savo namuose jie turi gana vertingas privatiškas bibliotekas, knygų kolekcijas.

Vienas toks kolekcionierius bei knygų rinkėjas yra plačiai žinomas cicerietis Juozas Kreivėnas. Jis žmogus kaip ir apolitinis, iš profesijos vargonininkas, didelių mokslų nėra baigęs, bet, kad lietuviškos knygos fanatikas, tai fanatikas. Rinkti iš pasklydusių mieste bei periferijose žmonių retas knygas yra iškaštingas dalykas. Darbininkui, kurio pajamos yra ribotos, reikia save skriausti, reikia užmiršti sapnus apie automobilio įsigijimą, nuėjimą į geresnį restoraną papietauti, netgi apie įsigijimą geresnės drapanos. Be to, surinktas knygas reikia sandėliuoti, o darbininko butas tai ne daktaro bei inžinieriaus nemaža pilaitė, mūrnikas bei erdvus apartamentas. Dėl to ar dėl kitko, J. Kreivėnas rinkdamas knygas daugiausia dėmesio skiria toms knygoms, kurios susijusios su muzikologija, o labiausiai gaidų sąsiuviniams, atskiriems gaidų lapams, laikraščiams, kuriuose telpa straipsniai, susiję su muzikologija. Kiek jis to visko prisirinko per virš trisdešimt metų — sunku pasakyti.

Juozas Kreivėnas to viso begalę pririnko ne taip sau iš įpratimo, ar kad turėjus daug. Jis rinko, triūso, kaštavosi, aukavosi, skriaudė save, kad tas viskas nedingtu žmonėse, o anksčiau ar vėliau būtų perduota, kaip jis sako, tėvynei. Bet kadangi Kreivėnas yra dypukas, nors kaip ir apolitinis, bet vis tiek nemano, kad atėjo laikas tėvynei tą viską atiduoti. Kol (Nukelta į 6 pusl.)

(Atkelta iš 5 pusl.)

ateis jo laukiamas tas laikas, jis sumanė tą visą savo turtą atiduoti lietuvių vienuolių jėzuitų dominuojamam Jaunimo centrui, kur, jo nuomone, bus saugiausia vieta laukti laiko atiduoti tėvynei. Atidavęs Jaunimo centrui neužrakinio to savo surinkto turto skryniose, oficialiai įkūrė Lietuviškos Muzikos Biblioteką, kuria, jam kontroliuojant, gali naudotis visuomenė.

Taip, tam jo turtui, susijusiam su muzikologija, vienuolių dominuojamame Jaunimo centre yra saugi vieta. Tačiau ar tas turtas kada nors bus atiduotas tėvynei, klausimas yra diskusinis. Visas

KAS YRA MIESČIONIS

(Diskusinis)

Labai daug žmonių neatiskiria kas yra miestietis ir kas yra miesčionis. Abi šias sąvokas suplaka į vieną, nors jos viena nuo kitos skiriasi kaip diena nuo nakties.

Miestietis yra tas žmogus, kuris gimęs, augęs, ilgiau ar trumpiau gyvenęs mieste, ragavęs miesto žmogaus gyvenimo, nežiūrint ar jis turtingas ar neturtingas, ar paprastas darbininkas bei skurdžius. Miestietis yra žmogus, kuris viešai ar antraip dalyvauja visuomenės vystymosi procese, lygiai taip, kaip ir kaimietis bei visi kiti žmonės, daugiau ar mažiau sąmoningai galvojančios.

Miesčionis yra tas žmogus, kuriam svarbiausia yra, kad kiti žmonės jį atkreiptų dėmesį. Miesčioniškumas ypač paplitęs tarp moterų. Jos puošiasi ne dėl to, kad reikia pasipuoti, bet dėl to, kad žmonės atkreiptų dėmesį į jas. Taip daro ir vyrai miesčionys. Jie irgi puošiasi, kad išore būtų pranašesni už kitus, kad jį juos būtų atkreiptas dėmesys.

Miesčioniškumo pradžios žmonių istorija neatmena. Kiek istorija atsimena, miesčioniškumui tarpti buvo ir yra geriausia dirva turtingųjų bei pasiturinčių klasės žmonių tarpe, tarp kurių yra daugiausia žmonių nesinteruojančių bei dalyvaujančių žmonijos vystymosi procese. Jiems savasis "aš" yra virš visko.

Miesčioniškumas turi dirvą ir tarp vidutinių, neturtingų, netgi skurdžių tarpe, kurie galvoja ne savo protu, kuriems protą formuoja buržuazinė geltonoji spauda, radijas, televizija. Jie miesčionis imituoja irgi, kad kiti atkreiptų į juos dėmesį.

Prieš keliasdešimt metų, per tekluije gyvenančių pasiturinčių žmonių tarpe, kilo protestas prieš miesčioniškumą, ypač jaunimo tarpe. Dėka šiam protestui prieš miesčioniškumą, atsirado gausybė "hypių". Pradžioje, mažiau nusimanantys apie sociologiją manė, jog "hypizmas" yra revoliucinių nuotaukų sąjūdis, nukreiptas prieš buržuazijos lėbavimą. Po kiek laiko "hypizmas" peraugo į madą ir persimetė į vargingų žmonių klasę.

Nūdien klasikinių "hypių" beveik nebematyti, bet jų sąjūdžio nuosėdų — barzdocių, tyčia apsilaidusių, kad kiti atkreiptų į juos dėmesį, matosi pakankamai. K.

svietas žino, kad katalikų bažnyčia žmonių tėvynės bei tautos nepripažįsta. Pripažįsta tik tada, kai žmonių tėvynėje bei tautoje gali tarpti. Lietuvoje katalikų bažnyčia tarpti perspektyvos tamsios ir labai tamsios, kai liaudis ne vulgariškai, bet moksliskai vis labiau šalinasi nuo tikėjimo dievu. Laikas dirba savo ir, tenka laukti, jis tą padarys.

Antrą klaidą J. Kreivėnas daro, manydamas, kad vienuolių dominuojamame Jaunimo centre tam jo turtui yra saugiau negu būtų nusiūstas į Vilnių dėl to, kaip jis rašo savo Biuletenyje 1984 m. spalio 12 d.: "Lietuvos kultūrinis gyvenimas ir paminklai koncentruojasi Vilniuje. Bet kokių nors Vidurio Europos politinių neramumų atveju Lietuva, o ypač Vilnius, gali atsirasti ant ugnikalnio". Vadinasi, kilus ten karui, tas jo turtas su visais Vilniuje paminklais supleskėtų. Žinoma, jei-

gu kiltų toks karas, koks buvo II Pasaulinis karas, kurį J. Kreivėnas pergyveno, Vilniuje tas jo turtas, galimas daiktas, supleskėtų. Tačiau reikia turėti galvoje, kad tokio karo, koks buvo II Pasaulinis karas, nebebus. Būsimas karas bus branduolinis karas. Jam užsidegus, Čikaga su savo Jaunimo centru lygiai supleskėtų kaip, Vilnius ir tas J. Kreivėno padėtas turtas į "saugų" Jaunimo centrą išgaruotų dūmais.

Kad išsaugojus kultūrinius turtus, kiekvieno dorą civilizuoto žmogaus, kuris tuos turtus vertina, pareiga yra daryti viską, kad nekiltų branduolinis karas ir tų turtų nesudegintų. Sukrovus juos į saugias vietas, į žemines ar užkasus giliai po žemėmis bei uždarose dėžėse paskandinus vandenyne dugne, jie neišliks taip, kaip neišliks viskas, kas yra pasaulyje ant žemės kamuolio.

J. Žaliukas

Detroit, Mich.

Mirė

Š.m. rugpiūčio 8 d. mirė lietuvis Joseph Talandis, sulaukęs 88 metų amžiaus. Mirė Providence ligoninėje. Buvo pašarvotas Charles Step (Stepanausko) laidotuvių namuose, 18425 Beech-Daly Road, ir palaidotas rugpiūčio 10 d. Holy Sepulchre kapinėse, su Dievo Apvaizdos parapijos bažnytinėmis apeigomis.

Paliko dideliame nuliūdime žmoną Ann Talandis, dvi dukras — Joanna O'Reilly ir Alice Andre, du anūkus ir kitas gimines. Po laidotuvių visi dalyviai buvo pakviesti pietums į Botsford Inn.

Nauja siuvėja

Visiems gerai žinoma lietuvaitė, LDS kuopos, bowlininkų ir Detroito Lietuvių klubo narė Judith A. Rye pradėjo komercinį užsiėmimą — siuva drabužius. Tą darbą ji atlieka savo gyvenvietėje, 4900 Schlaff, Dearborn, Mich. (telefonas 846-6325). Atlieka gražų, gerą darbą už prieinamas kainas.

Judy Rye yra dukrelė visiems gerai žinomų pažangiečių Alfons ir Emma Rye. Išbandykite jos darbą — nesisigailėsite.

Sukaktuvės

Š.m. birželio 1 d. Louis ir Frances LaBakas San Diego, Kalifornijoje, minėjo 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktuves. Jubilatai praleido dvi savaites atostogų LaJolla ir Baja Kalifornijoje. Frances LaBakas buvo gimusi Frances Pulty ir gyveno Los Angeles, Kalifornijoje. Jubilatai per pastaruosius 30 metų gyvena Detroito priemiestyje Allen Park.

Louis išėjo į pensiją 1970 metais iš Wolverine Tube Co., o Frances išėjo į pensiją 1975 metais iš Michigan Bell Telephone Co. Jie yra tėvai Diane Levine, kuri gyvena Alexandria, Virginia; Dawn Vockler, kuri gyvena Allen Park, Mich., ir Dwayne LaBakas, gyv. Sterling Heights, Mich. Jie taipgi turi tris anūkus.

LDS susirinkimas

Pirmas šio sezono LDS 21 kuopos susirinkimas įvyks sekmadienį, spalio (October) 6 d. Detroito Lietuvių klubo patalpose, 4114 W. Vernor Highway, 11 val. ryte.

Vasarą visi LDS nariai ir bowli-

ninkai pailsėjo. Nuo spalio 6 dienos LDS 21 kuopos susirinkimai įvyks kiekvieno mėnesio kiekvieną pirmą sekmadienį. Po spalio 6 d. susirinkimo bus vaišės, kurias prirengs LDS šeiminkės. Nepamirškite ir visi dalyvaukime.

Mirė S. Miltakis

Š.m. rugpiūčio 27 d. mirė Stasė Miltakienė, sulaukusi 80 metų amžiaus. Ji buvo laidotuvių direktorės Yolanda Bauža Zaparackas mamytė. Velionė turėjo skaudantį artritą bei blogą širdį, ir pastaruosius ketverius metus gyveno Whitehall Convalescent Home, Novi, Mich. Buvo pašarvota Val Bauža laidotuvių namuose ir palaidota rugpiūčio 31 d. Holy Sepulchre kapinėse, šeimos plote, prie savo mirusių vyro ir žento.

Rugpiūčio 30 d. laidotuvių namuose buvo kalbėtas rožančius, kurį pravedė šv. Antano parapijos kun. Babonas ir šv. Kazimiero parapijos kunigas Simaitis. Vėliau įvyko atsiveikimas su velione, kurį pravedė velionės žentas Algis Zaparackas. Jis gražiai apibūdino velionės gyvenimą. Velionės anūkė Nicole skaitė gražų Maironio eilėraščių, nes velionė labai mėgo Maironio eilėraščius. Atsiveikime dalyvavo atstovai ir išreiškė užuojautą nuo sekamų organizacijų: Liet. Bendruomenės Detroito apyl., Detroito Lietuvių Organizacijų Centro, St. Butkaus šaulių kuopos, Birutiečių, Lietuvių Vaizbos Buto, Detroito Lietuvių klubo, Dariaus ir Girėno klubo, BALFo 76 sk., Amerikos Lietuvių Radijo Balso klubo, Liet. Melodijų Radijo Valandėlės, Michigano Laidotuvių Direktorių Sąjungos ir Detroito Baltijos bei Gabijos Skautų tūtų.

Ant rytojaus mišios įvyko Dievo Apvaizdos par. bažnyčioje ir po laidotuvių visi dalyviai pakviesti pietums Tapinka valgykloje.

Velionė gimė Lietuvoje, Pilkaviškiuose, 1905 m. kovo 28 dieną. Ji buvo viena iš trylikos vaikų ir dabar liko tik jos jaunesnioji sesutė Juzė Gudelienė, gyvenanti Australijoje. Velionė paliko dideliame nuliūdime dvi dukteris — Yolandą Baužą Zaparackas ir Ismeną Lefkis, žentus Algirdą Laf-

kį ir Algį Zaparacką, kuris yra lietuvių radijo valandėlės direktorius; tris anūkes — Audra, Nicole ir Liana; sesutę Juzę Gudelienę ir šeimą; dukterėčią Edda Liutkienę ir šeimą, gyv. Clevelande, ir daug giminių Lietuvoje bei Amerikoje. Iš profesijos, velionė buvo mokytoja.

Klubo banketas

Detroito Lietuvių klubo rudens banketas įvyks sekmadienį, spalio (October) 27 d. klubo patalpose, 4114 W. Vernor Highway, tuojau po klubo susirinkimo. Klubo nuolatinės ir nepavduojamos šeiminkės: Pat Stunskas, Antoinette Garelis, Estelle Smith ir Emma Rye su Mike Stunsko pagalba žada patiekti nepaprastai skanius pietus. Kas dalyvauja klubo banketuose žino, kad pietūs visuomet būna karališki. Įsidėmėkite dieną ir visi renkitės dalyvauti.

Jau vėjus

Jau prasidėjo "Vilnės" vėjus ir laikas atnaujinti savo prenumeratas. Nuo dabar prenumerata Amerikoje bus \$15 į metus; Kanadoje ir Tarybų Lietuvoje — \$20 metams. Visi, kurie atsinaujinsite arba užsirašysite laikraštį "Vilnis" bei užrašysite savo draugams-giminėms Lietuvoj, gausite gražų albumą VELTUI vardu "Vilnis ir vilniečiai — 65 metų sukaktuvės". Stefanija Masytė visiems pagelbės veltui su prenumeratomis. Matykite ją klubo susirinkimuose arba rudens bankete. Atsinaujinkite ar užsiprenumeruokite laikraštį "Vilnis" šiame vajuje.

Stefanija

NEVADA CITY, CAL.

Mirė Helen Raižiūtė Jacobs

San Francisco ir apylinkių pažangiesiems lietuviams plačiai žinoma Helen Jacobs (Jakubauskienė), sulaukusi 88 metų, išsiskyrė iš gyvųjų tarpo 1985 m. rugpiūčio 19 d. Buvo narė LLD 198 kuopos, iki dėl sūnaus darbo persikėlė gyventi į Santa Rosa, Calif., o LDS 169 kuopai priklausė iki mirties.

Velionė buvo gimusi Pensilvanijos valstijoje. Kurį laiką, rodos, gyveno netoli Gary, Ind. Nežinau kada, bet susipažino su Valteriu Jacobs ir sukūrė šeimynišką gyvenimą. Užaugino dukrą Helen ir sūnų Jack.

Vėlionė dėl vyro ir vėliau sūnaus mirties sukrėtimo ir dėl amžiaus nepajėgė ilgiau viena gyventi, persikėlė pas dukrą Helen Waxner ir jos vyrą į Nevada City, Calif., apie 250 mylių į rytus nuo San Francisco. Čia nėra mūsų organizacijų, tad tik laikais susisiekdavo su draugais.

Liko liūdėti dukra Helen Waxner-Lowry ir velionės sesuo Birdie Raižiūtė Saunders. (Birdie prieš kelis metus atvažiavo iš Gary, Ind., gyventi su velione ir dukra.) Taipgi liūdi anūkė Mrs. Gray, iš Pleasanton, Calif., ir jos šeima. Velionė palaidota Greenwood Memorial Gardens, Grass Valley, Calif.

Mes visi dukrai Helen ir seseriai Birdie linkime išvermės, energijos ir stiprios sveikatos. Taipgi reiškiamo užuojautą visiems giminiams.

Rugpiūčio mėnesį Raymondas (Nukelta iš 7 pusl.)

Vilnia, rugpjūčio 19, 1985

(Atkelta iš 6 pusl.)

Machulis po kelionės į Lietuvą ir pasigėrėjimo Dainų šventės iškilinėmis, sukvieta keletą draugų pietauti į valgyklą, atžymėti tetos Konstancijos Mugianienės virš 90 metų gimtadienį. Konstancija tą patį padarė keletą dienų prieš tai. Stebimės, kad ji, tokį amžių turėdama, viena eina kur nori. Linksmi praleidom dieną. Beje, Raymondas įteikė tetai Mugianienei pro karolių, atvežtą iš Lietuvos jam ir Konstancijai, šis nepamiršta.

Rugpiūčio mėn. Ksavera Karosienė gavo pranešimą iš New Jersey, kad jau antrą kartą yra "great grandmother". Pranešimas labai ją palinksmino. Vėliau gavo ne tokį malonų pranešimą, kad jos žentas Eugene Stanley, iš New Jersey, po skaudaus širdies priepuolio pergyveno operaciją. Reikėjo pasiduoti operacijai, kuri buvo sėkminga. Jis dabar randasi namuose ir sveiksta, žmonos Eugenijos prižiūrimas. Mes visi linkime ligoniui greitai sustiprėti, proanūkui gražiai augti.

V. Taraškienė

Sulaukęs didoko krūvio metų amžiaus, jaučiuosiu nebloginai. Tik-tai kartais mano "kvakcikas" sušlubuoja.

Pas mane buvo užėjęs Walter Pozer su žmona. Tai puikus, inteligentiškas vyras. Pasikalbėjome ir pasižadėjome vėl kada nors susitikti. Jis geras lietuvis.

J. Kazlauskas

SOUTH BEND, IND.

Dear Nellie — Enclosed is a check for Dad's Paul P. Duda "Vilnis" renewal until 1987, and also a \$20.00 donation for "Vilnis." Thanks. Sincerely yours,

Paul Duda II

NEW MILFORD, PA.

Dear Ms De Schaaf — Enclosed please find my check in the amount of \$20.00. This is a donation in the name of my mother, Mrs. Helen Mankouski. I saw her the other day and want you to know she was happy with her album that you sent to her. She has her good days and enjoys reading on those days.

My sister in Virginia informs me that Dad — he lives with her — was happy with the album also and, in spite of being almost 93 years old, enjoys his papers.

Thank you for your interest and patience with me. I have been sick for months and finally wound up in the hospital for a week, with the shocker that I had sugar diabetes, etc. I'm finally feeling much better and under control.

A big "thanks" also to the paper and all of you people who work so hard making old folks like my mother and father happy. Stay well and thanks again.

Sincerely,

Nell Cosmello

CLEARWATER, FLA.

Dear Nellie — First of all — Barney and I enjoyed our visit with you at Vilnis and the tour of the print shop. It's marvellous having such a small but dedicated group, doing such a big job.

PASITIKOME MIELUS SVECIUS IS TARYBU LIETUVOS

Rugsėjo 3 d. "Vilnies" kolektyvas, direkcija ir keletas visuomenininkų turėjo malonios progos susitikti ir pabendrauti su neseniai atvykusiais iš Tarybų Lietuvos pasisvečiuoti žymiais rašytojais — Algimantu Bučiu, Marcellium Martinaičiu, Vytautu Martinium ir žymiu artistu Laimonu Noreika. Jie Amerikon buvo iškviesti savo giminių bei pažįstamų. Kiek teko nugirsti, jie dalyvaus Santaros šviesos suvažiavime Sodas, Mich. (buvusiame Bachūnų ūkyje).

Svečiai atvyko kiek po 12 val. dieną. Jų laukė gražus būrys vilniečių ir tuojau papuošė jų krūtinės puikiomis raudonomis gėlytėmis. Prsidėjo sveikinimai ir susipažinimas su mielais ir brangiais svečiais iš gimtosios žemės.

Svečiai buvo pavaišinti ir apdovanoti dovanėlėmis, kad prisimintų savo tautiečius, kurie atvira širdimi juos pasitiko. Šaunioji šeimininkė Antanina Vaitkienė, jos brolienė Vincė Povilionienė, J. Pateckas, J. Feiza, P. Vaitkus ir kiti nešė vaišes ir vaišino svečius.

I haven't started to check out the lists you gave me — been busy catching up on our bills and those of the club. Should be able to get to it next week.

Thanks much for your kind and willing help. It has made the job a lot easier.

Best regards,

Mary Brennan

RICHMOND HILL, N.Y.

Dear Nellie — "Vilnis ir Vilniečiai" — today I received that wonderful package. I was looking the Album over and over again — OUR people! Beautiful people!

You know, I have seven scrap books with pictures of our people and I enjoy looking at those books. It's like looking at the history of our activities — events. So I am enjoying the Vilnis album very much. A lot of work was put in it, but it's worth it. I am enclosing \$10 to express my appreciation.

At times, I feel very lonely — missing Antanas and many friends I have lost. But still there are "Vilnis" and "Laisve" and our progressive movement doing its part to make the world better.

Love,

Ilse Bimba

PITTSBURGH, PA.

Gerbiameji — širdingai dėkoju jums už "Vilnies ir Vilniečių" knygą, kurią gavau nuo jūsų.

Sveikinu "Vilni" jos 65 metų sukakties proga. Linkiu jai ilgai gyvuoti — ir geros laimės jūsų darbuose.

Marijona Mažuklienė

WEST COVINA, CALIF.

Brangūs draugai — Siunčiu \$30 už pranešimą apie mirtį mano vyro Prano Sakalo, kuris mirė liepos 21 d., sulaukęs 94 metų.

Vėliau, kai susitvarkysiu, atsiųsiu \$300. Jis prašė manęs pasiūsti. Sakė, "tai bus mano paskutinė auka". Vilnis buvo jo mylimas laikraštis.

Draugiškai,

Pranė Sakalienė

KENSINGTON, CT.

Sveiki, Draugai Vilniečiai!

Linkiu jums daug laimės, o labiausiai — geros sveikatos. Gavau tą didelę ir gražią knygą — Albumą. Daug atsiminimų, daug pažįstamų veidų, daug prirašymų, daug ko skaityti. Ačiū už prisijuntimą.

Čia rasite 70 dolerių už dvi prenumeratas į Lietuvą ir vieną mano. Atnaujintos prenumeratos į Lietuvą — tai Marytės Kazlauskienės ir Povilo Žutauto.

Su geriausiais linkėjimais,

Ona Visotskienė

DORCHESTER, MASS.

Brangi Vilnies Administracija, Gavau nuo Jūsų pundelį knygų. Ačiū labai, kad atsiuntėt. Skubiai skaičiuoju. Labai įdomūs raštai. Rodos, nei vieno veikėjo iš Bostono neradau, apart manęs. Apie septynis draugus paskambinau telefonu ir aiškinau jiems apie Vilnies knygą. Bet, va, bėda. Mes gyvename toli vienas nuo kito. Aš neturiu automobilio. Išvežioti jos negaliu. Vienas kitas žadėjo atvažiuoti ir pasiimti.

Man knyga kelia interesą, ji patraukli. Aš ją skaitysiu kelis sykus ir prie savęs laikysiu kol gyva būsiu. Joje yra paveikslai ir raštai apie 30 mano artimų draugų ir draugų, su kuriais aš daugelį metų draugavau ir veikiau vienoje ar kitoje darbininkiškoje organizacijoje. Daugelis jų jau yra mirę. Žingeidai skaityti apie juos ir jų nuveiktus darbus.

Ir Lietuvos rašėjų raštai labai žingeidūs. Trumpai pasakysiu — Jūs atlikote milžinišką darbą su Lietuvos draugų pagalba.

Su geriausiais linkėjimais,

Elizabeth Repshis

READING, PA.

Dear Nellie — Please send me the Vilnis to my address in Virginia: c/o Aileen Muchunas, 9901 Minburn St., Great Falls, Va. 22066.

I am sorry to hear about Amelia going to the hospital. I am not so good myself. I can hardly walk. I sit around in my wheelchair and crochet and sew a little. I do a lot of reading. I want to thank you for the book and calendar. It was very interesting reading everything.

I have a nice lady taking care of me while John and his wife are at work. I am like a Wandering Jew. I go from one place to the other. I know it makes it hard Vilnis, rugsėjo 19, 1985.

for them a lot of times and I wish I could walk and take care of myself, but I was told I had Parkinson. I can't take anything for it.

With best wishes,

Margaret Gluoksnis

(Margaret spends a part of each year at the home of two sons, and a daughter in Virginia, thus her reference to being like a "Wandering Jew." Margaret is so grateful for having such thoughtful children who try to make it as comfortable as possible for her. Nds.)

EAST CHICAGO, IND.

Gerb. Administracija,

Atnaujindama prenumeratą ant dėdės George Rakausko vardo, įdedu \$15. Likusieji doleriai bus laikraščio paramai.

Su geriausiais linkėjimais,

Sophie Pinto

FT. LAUDERDALE, FLA.

Gerbiama drg. Nellie De Schaaf, šiuomi noriu atnaujinti laikraščio prenumeratas į Lietuvą mano giminėms. Rasite \$80 čekį — tai bus už prenumeratas, o likusią sumą prašau pasilaikyti laikraščio paramai. Labai ačiū už Vilnies jubiliejinį Albumą. Labai įdomus.

Su geriausiais linkėjimais ir pagarba,

N. Iešmantienė

ST. PETERSBURG, FLA.

Gerbiama Drauge Nellie!

Gavome Jūsų rūpestingai paruoštą siuntą, kurioje radome 5 "Vilnies" albumus. Būtų užtekę ir dviejų knygų, tad likusias 3 knygas padovanosime artimiems draugams.

Albumas gerai sutvarkytas. Daug istorinės medžiagos, daug gerų pasiskaitymų apie vilniečius.

Už visą tai dėkojame Jums ir redaktoriui S. J. Jokubkai, kad mus prisiminėte. Atsilyginame už albumus su \$10 auka.

Geriausi linkėjimai visam "Vilnies" kolektyvui.

Viso geriausio,

Helen ir Robert Feiferiai

NORWOOD, PA.

Brangi Anele — Tariau jums didelį lietuvišką ačiū už laišką ir Albumą. Tai įdomi istorinė knyga. Ten randu pavardes daug savo senų draugų ir šiaip pažįstamų, kurių jau nebėra gyvųjų tarpe. Tik aš vienas pasilikau našlaitis. Kartą mano ilgametis draugas R. Merkis mane pavadino lietuvišku ažuolu. Bet kas iš tokio ažuolo, jeigu jo vidus išpurptas.

TURĖSIME SVEČIŲ

Rugsėjo 26 d. Čikagoje lankysis gausi visasąjunginė turistų grupė. Humboldt Park Cultural Centre (rusų-ukrainiečių) salėje rugsėjo 27 dieną 1 val. po pietų vyks svečių priėmimas. Po banketo svečiai dainininkai viršutinėje salėje duos koncertą.

Šioje turistinėje grupėje yra ir du lietuviai — plačiai žinomas Lietuvoje dainininkas solistas Vytautas Kernagėris ir prof. Kojelis. Čikagos lietuviai neturėtumėm praleisti šios progos ne tik dalyvauti priėmimo-koncerte, o ir susitikti su savo tautiečiais iš Tarybų Lietuvos. X.

SVEČIUOSE PAS RUSUS

Nuo Humboldt Kultūrinio rusų centro gavome kvietimą į jų rugpiūčio 25 d. rengiamą koncertą ir banketą, į kurį programos pildyti atvyksta įžymūs muzikas, dainininkas, artistas Alexander Michallov. Smagu pasakyti, kad į jų kvietimą pažangūs lietuviai puikiai atsiliepė. Iš mūsų ten sukaičiau net 14.

Programą pildė minėtas žymus Ermolov teatro Maskvoje artistas A. Michallov. Jis sudainavo daug gražių dainų, pačiam gitara priitariant. Taipgi dainavo žymios vietinės dainininkės duetu, o paskiau trio su svečiu. Trumpai pasakius, meninė programa buvo puiki. Svečias iš Tarybų Ukrainos Chukavan dar pasakė gražią kalbą, supažindindamas su tenyksiū gyvenimu.

Negalima praleisti nepažymėjus, kad banketas irgi buvo labai vykusiai paruoštas. Svečiai sveikino šeimininkes už jų skoningai paruoštą maistą.

“Vilnies” direkcijos posėdyje nutarta pradėti skaitytojų gavimui vajų

Rugpiūčio 30 d. įvyko “Vilnies” bendrovės direkcijos posėdis, kurį atidarė direkcijos pirmininkė E. Bogden ir vedė tvarką.

Perskaitytas protokolas ir priimtas kaip skaitytas.

Išdavus valdybai raportą, eita prie finansinio raporto, kurį paruošė J. Urbikas, bet jam išvykus atostogų, raportą paskaitė pirmininkė. Kiek aptarus birželio mėnesio raportą, nutarta jį nuodugniau apdiskutuoti sekančiame posėdyje, o liepos mėnesio raportas priimtas kaip paduotas. Administracijos raštišką raportą, kurį paruošė N. De Schaaf, paskaitė pirmininkė, nes pati administratorė nedalyvavo.

Pirmininkė pranešė, kad drg. J. Urmonienė atsistatydinanti iš direkcijos pareigų, nes jos sveikatos stovis pašlijęs ir nevisuomet ji galinti atvykti į posėdžius. Jos atsistatydinimas priimtas ir nutarta jos vietoje kviešti alternatę Anna Krisiken. Taipgi nesveikuoja Millie Kancerienė ir negalinti daugiau lankyti posėdžių, tad jos vietoje nutarta kviešti alternatę Kazimierą Sisevičių.

Drg. S. J. Jokubka pranešė, kad jis norėtų mėnesiui kitam pasitraukti iš redakcijos darbo. Jis kreipėsi į J. Marazienę, kad ji lai-

LAUKSIME JOS ATSLANKANT

Teko telefonu sušnekti su drg. Onute Babarskiene, gyvenančia Kalamazoo, Mich. Ji sakė, kad turėjusi svečių iš Miami, Fla., kurie arti savaitės pasisvečiavo ir išvyko į New Yorką aplankyti savo dukros ir jos šeimos.

Onutė sakė, jog rudenio pasistengs atsilankyti į Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos susirinkimą ir pasimatyti su draugėmis. Bus malonu su ja susitikti ir pabendrauti. Lauksime!

J. Urmonienė

SKAUDI ŽINIA

Besikalbant su Onute Stakėniene sužinojau, kad jos mylimas vyras Williamas rimtai serga. Jis jau prieš kurį laiką buvo ištiktas paralyžiaus, bet ramsėjų pagalba pavaikščiavo. Pastarosiomis dienomis paralyžius pasikartojo ir Williamas visai nebegali vaikščioti nei atsikelti iš lovos. Kitaip sakant, Onutei tenka atlikti sunkias slaugės pareigas, nežiūrint, kad ir ją metų našta slegia, nes ji jau peršoko 92-uosius metus, o jos ligonis 96-uosius baigia.

Iki abu Stakėnai buvo sveikėni ir tvirtėsi, tūlą laiką buvo apsigyvenę Floridoje. Dabar jie grįžo į Freesoil, Mich., ir ten pastoviai apsigyveno. Onutė dar pranešė, kad drg. Marytė Smalstienė randasi slaugymo namuose ir išrodanti neprastai.

Linkime Williamui Stakėnui atgauti sveikatą, o Onytei išvengti, slaugant rimtą ligonį.

Senė

Kiek nūgirdau, visi dalyviai buvo patenkinti savo apsilankymu pas draugus rusus. Dalyvė

MIRĖ IR PALAIDOTA

J. COPIN MOTINA

Teko sužinoti, kad sulaukusi 94 metų amžiaus, rugpiūčio 28 d. mirė Della Mačytė-Cupinskis. Velionė buvo pažangiečiams gerai pažįstamo Ex Mainierių klubo pirmininko Jono Copin motina.

Velionė į šią šalį atvyko iš Škotijos prieš Pirmą Pasaulinį karą, jei neklystu, 1912 metais. Išaugino sūnų Joną, dukras Eleną ir Margaretą, kurios ir rūpinosi motinos laidotuvenimis.

Likosi palaidota rugpiūčio 31 d. Kazimierinėse kapinėse.

Reiškiamė sūnui Jonui Copin ir jo žmonai Adelei, dukroms ir jų šeimoms nuoširdžią užuojautą, netekus motinos. Vilnietė

SUSIZEIDĖ M. MARQUARDT

Čikagos pažangiems lietuviams gerai pažįstama ir iš jos gražių visuomeniškų darbų žinoma drg. Mortulė Marquardt pastaruoju laiku nesveikuoja, be to, ją slegia graži metų našta, už tai mes mažai bematome ją susirinkimuose bei parengimuose. Rugsėjo pradžioje ji beedama perkrito ir skaudžiai pažeidė galvą. Buvo skubiai nuvežta į Holy Cross ligoninę, kur sudėti septyni dygsniai (styčiai). Po to grįžo į namus ir povaliai sveiksta. Linkime jai sėkmingo pasveikimo.

Kultūrietė

Detroit, Mich.

LDS 21 kuopa turės savo pirmą šio sezono susirinkimą sekmadienį, spalio 6 d., 11 val., 4114 W. Vernor Hwy. Lauksime, kad nariai gausiai atsilankytų, nes mūsų laukia ypač darbštus sezonas.

Ruth Gugas, sekr.

Mirę lietuviai

Rugpiūčio 17 d. mirė Anne Marie Lenkart, pagal tėvus Kružas, sulaukusi 84 metų, gimusi Waterbury, Conn. Gyveno Marquette Parko apylinkėje.

Rugpiūčio 18 d. mirė Albinas Šatraitis, sulaukęs 63 metų. Gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskrityje. Amerikoje išgyveno 35 metus.

Rugpiūčio 19 d. mirė Elena Rekevičiūtė-Mikšienė, Amerikoje išgyvenusi 35 metus.

Rugpiūčio 22 d. mirė Jonas Balčiūnas, sulaukęs 78 metų. Gimęs Lietuvoje, Kauno apskr. Amerikoje išgyveno 38 metus.

Rugpiūčio 26 d. mirė Martha Lucas (Bražauskas), sulaukusi 92 metų. Gimusi Lietuvoje.

Rugpiūčio 28 d. mirė Stasys Čiužas, sulaukęs 77 metų. Gimęs Lietuvoje, Žemaičių Naumiestyje. Amerikoje išgyveno 35 metus.

Rugsėjo 2 d. mirė Agota Škemenienė-Pažėraitė, sulaukusi 87 metų. Gimusi Lietuvoje, Kaune. Amerikoje išgyveno 36 metus.

EX MAINIERIŲ KLUBO NARIŲ ŽINIAI

Dar kartą primenu Ex Mainierių klubo narius, kad mūsų susirinkimas įvyks rugsėjo 21 dieną, 12 val. dieną bus teikiami užkandžiai bei dovanų pasikeitimai, o 1 val. pradėsime susirinkimą.

Kaip nariams žinoma, vaišės pažadėjo paruošti A. Vaitkienė, A. Litvinas ir J. Feiza. Tad prašau būti laiku, kad galėtumėte dalyvauti pasivašininime. Ypač svarbu būti tiems, kurie dar nesate pasimokėję nario duoklės už šiuos metus. Būkite ir pasimokėkite, kitaip neteksite nario teisių.

Sekr. J. M-nė

Atminimas

HELEN ŽUKAS (ŽUKIENĖ)

BINGHAMTON, N.Y.

* *

Mirtis nuo mūsų visiems laikams atskyrė mylimą motinėlę Helen Žukiene, kuri mirė 1985 metų liepos 19 dieną, sulaukusi 98 metų amžiaus.

Nors Jos nėra mūsų tarpe, bet jos pavyzdingas ir gražus gyvenimas pasiliks mūsų neužmirštas.

Ryšium su atminimu aukojau \$500 “Vilniai”, kurią visą savo amžių mūsų mamytė labai mėgo skaityti.

Duktė HELEN (Dr. IRVING) PINE
Columbus, Ohio

NEVADA CITY, CALIF.

MIRUS HELEN (RAIŽIŪTĖ) JACOBS

Reiškiamė širdingą užuojautą dukrai Helen Waxner-Lowry, seseriai Birdie-Raižiūtei Saunders ir anūkei Mrs. Gray ir jos šeimai (Pleasanton, Calif.); taipgi visiems artimiesiems bei draugams.

KS. KAROSIENĖ
M. BALTULIONYTĖ
TELDIA KING
M. GINAITIENĖ

RAY MACHULIS
K. MUCIANIENĖ
M. MOZORAITIENĖ
V. TARASKIENĖ

(San Francisco, Calif., apylinkės draugai)

Vilnia, rugsėjo 19, 1985

Sekr. J. M-nė